

देशी गायींना “राज्यमाता-गोमाता” घोषित
करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक: पविआ-११२४/प्र.क्र.२४४/पदुम-३

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरू चौक

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०००३२.

दिनांक : ३० सप्टेंबर, २०२४.

प्रस्तावना :-

प्राचीन काळापासून मानवाच्या दैनंदिन जीवनामध्ये गायीचे अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. वैदिक काळापासून गायीचे धार्मिक, वैज्ञानिक व आर्थिक महत्त्व विचारात घेऊन त्यांना “कामधेनू” असे संबोधण्यात येते. राज्यातील वेगवेगळ्या भागात वेगवेगळ्या देशी जातींच्या गायी आढळतात. (उदा. मराठवाडा विभागात देवणी, लालकंधारी, पश्चिम महाराष्ट्रामध्ये खिल्लार, उत्तर महाराष्ट्रात डांगी तर विदर्भात गवळाऊ.) तथापि, दिवसेंदिवस देशी गायींच्या संख्येत मोठ्या प्रमाणात घट होत आहे.

देशी गायींच्या दुधाचे मानवी आहारात पौष्टिकदृष्ट्या अधिक मुल्य आहे. देशी गायींच्या दुधात मानवी शरीर पोषणासाठी महत्त्वाचे अन्नघटक उपलब्ध असल्याने ते पुर्णअन्न आहे. देशी गायींच्या दुधाचे मानवी आहारातील स्थान, आयुर्वेद चिकित्सा पध्दतीत पंचगव्याचा वापर तसेच सेंद्रिय शेती पध्दतीत देशी गायींच्या शेण व गोमुत्राचे महत्त्व विचारात घेता, देशी गायींच्या संख्येत होणारी घट ही चिंताजनक बाब ठरत आहे.

उपरोक्त पार्श्वभूमी विचारात घेवून, पशुपालकांना देशी गायींचे पालनपोषण करण्यास प्रेरित करण्याच्या दृष्टीने देशी गायींस “राज्यमाता- गोमाता” घोषित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

देशी गायींचे भारतीय संस्कृतीत वैदिक काळापासून असलेले स्थान, देशी गायींच्या दुधाची मानवी आहारातील उपयुक्तता, आयुर्वेद चिकित्सा पध्दती, पंचगव्य उपचार पध्दती तसेच देशी गायींच्या शेण व गोमुत्राचे सेंद्रिय शेती पध्दतीत असलेले महत्त्वाचे स्थान विचारात घेवून देशी गायींना यापुढे “राज्यमाता-गोमाता” म्हणून घोषित करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०९३०१०३०१७४३०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नि. भा. मराळे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति -

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय मुंबई.
२. मा. उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय मुंबई.
३. मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय मुंबई.

४. मा. मंत्री (पशुसंवर्धन व दुग्धव्यवसाय) यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय मुंबई.
५. अध्यक्ष, महाराष्ट्र गोसेवा आयोग, पशुसंवर्धन आयुक्तालय, औंध, पुणे.
६. आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे- ६७
७. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र पशुधन विकास मंडळ, नागपूर
८. सर्व प्रादेशिक सहआयुक्त पशुसंवर्धन
९. सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त
१०. सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद
११. अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, पदुम१/२/४/५/१६, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. निवडनस्ती (पदुम ३)

प्रत,

संचालक, माहिती व जनसंपर्क, महासंचालनालय यांना प्रसिध्दीसाठी अग्रेषित